

Załącznik do Uchwały Nr 8/LIX/24
RADY MIASTA I GMINY WISKITKI
z dnia 15 lutego 2024 r.

**GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE WISKITKI
NA LATA
2024-2026**

WPROWADZENIE

Zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiskitkach przedstawia Program Wspierania Rodziny na lata 2024–2026, oparty na kontynuacji, rozwijaniu i doskonaleniu zadań ustawowych. Program służy wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Rodzina jest jedną z podstawowych grup społecznych oraz naturalnym środowiskiem rozwoju wszystkich jej członków. Jest ona pierwszym i najważniejszym otoczeniem, w którym kształtuje się osobowość dzieci. Środowisko rodzinne oddziałuje na najmłodszych członków rodziny przekazując im tradycje i system wartości. Rodzina zapewnia opiekę, bezpieczeństwo, kształtuje cechy charakteru, zapewnia środki do życia. Rodzina jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Prawidłowy rozwój dziecka jest możliwy w prawidłowo funkcjonującej rodzinie.

Dynamiczne zmiany społeczne i gospodarcze, a także w zakresie życia rodzinnego niosą za sobą wiele zagrożeń dla funkcjonowania rodzin. Ich skutkiem jest niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodziców, uzależnienia, izolacja społeczna. Osłabieniu ulegają więzy rodzinne, co też ma negatywny wpływ na funkcjonowanie ich członków. Problemy te wymagają podjęcia stosownych działań ze strony państwa. Działania te powinny być spójne i zgodne z faktycznymi potrzebami rodziny.

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Podstawowym celem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest stworzenie kompleksowego systemu wsparcia rodzin i dzieci przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Dzięki temu możliwe będzie podniesienie kompetencji do wypełnienia tych funkcji poprzez pracę z rodziną i na rzecz rodziny oraz zapewnienia pomocy w opiece i wychowywaniu dzieci. Zadania realizowane w ramach programu koncentrować się powinny zarówno na dzieciach jak i pozostałych członkach rodziny, również wtedy, gdy dziecko, z różnych względów, jest umieszczone poza swoją rodziną biologiczną. Aby postępowanie przynosiło jak najlepsze skutki, realizacja założeń programowych będzie odbywać się za zgodą i przy aktywnym uczestnictwie rodzin. Do osiągnięcia zamierzonych celów zostaną wykorzystane wewnętrzne zasoby rodziny. Ponadto wszystkie działania podejmowane na rzecz rodziny powinny być podejmowane przy współpracy różnych zaangażowanych w sprawę instytucji np.: szkoła, sąd, PCPR, policja, poradnia psychologiczno-pedagogiczna. Działania będą mieć charakter profilaktyczny, interwencyjny i reintegracyjny.

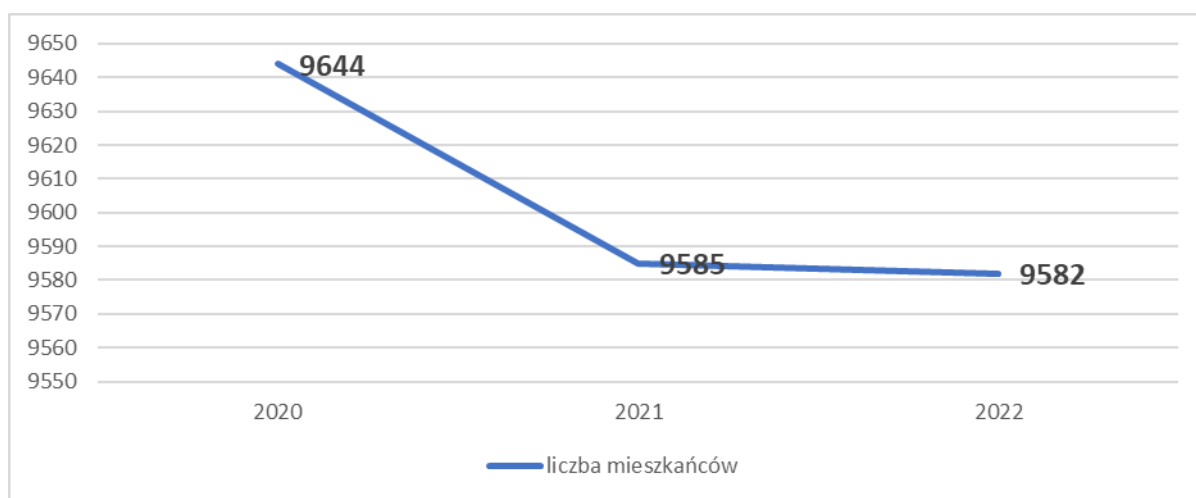
Podstawą zapisu programu jest ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, art. 176 pkt.1 z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz.U. 2023 poz. 1426 ze zm.).

DIAGNOZA DEMOGRAFICZNA W GMINIE WISKITKI

Gmina Wiskitki to gmina miejsko-wiejska położona w zachodniej części województwa mazowieckiego w powiecie żyrardowskim. Zajmuje powierzchnię 150,94 km².

W Gminie Wiskitki liczba mieszkańców na dzień 31.12.2022 r. wynosiła 9 582 osoby, z czego kobiety stanowią 50,75%. W latach 2020-2022 liczba mieszkańców gminy Wiskitki zmniejszyła się.

Liczba mieszkańców w latach 2020-2022.

Ludność Gminy cechuje ujemny poziom przyrostu naturalnego. Ujemny przyrost naturalny jest efektem wysokiego poziomu zgonów oraz niskiego poziomu urodzeń.

Przyrost naturalny w Gminie Wiskitki- lata 2020-2022.

	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2020	83	125	-42
2021	90	128	-38
2022	88	123	-35

DIAGNOZA SPOŁECZNA W GMINIE WISKITKI

Aby Gminny Program Wspierania Rodziny był dostosowany do realnych potrzeb mieszkańców, konieczna jest analiza danych o osobach i rodzinach z terenu gminy, które są objęte wsparciem Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiskitkach.

Powody trudnej sytuacji życiowej rodzin w 2022 roku

L.p.	Wyszczególnienie	Liczba rodzin
1.	Ubóstwo	106
2.	Bezdomność	14
3.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	12
4.	Bezrobocie	48
5.	Niepełnosprawność	98
6.	Długotrwała choroba	106
7.	Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego	68
8.	Alkoholizm	10
9.	Przemoc domowa	0
10.	Zdarzenia losowe	12

Formy udzielanej pomocy w 2022 roku

L.p.	Wyszczególnienie	Liczba osób
1.	Stypendium socjalne	33
2.	Posiłki dla dzieci w szkole	39
3.	Świadczenia rodzinne, w tym świadczenia opiekuńcze	463
4.	Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	32
5.	Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny	221
6.	Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej	123
7.	Asystent rodziny	15

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żyrardowie wynika, iż do końca 2022 roku instytucjonalną pieczę zastępczą objętych było 12 dzieci z terenu gminy Wiskitki.

PLANOWANIE STRATEGICZNE

Mocne strony:

- Wyszkolona kadra pracownicza;
- Aktywnie działający Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej;
- Profesjonalna i aktywna współpraca z innymi wyspecjalizowanymi instytucjami, działającymi na rzecz rodzin;
- Wsparcie rodzin przez asystenta rodziny;
- Działalność Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii;
- Działanie lokalnych jednostek organizacyjnych, instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz lokalnego wsparcia;
- Otwartość na współpracę ze środowiskiem lokalnym;
- Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny;
- Dostępność pomocy psychologicznej i terapeutycznej dla mieszkańców gminy;
- Dobra znajomość środowiska lokalnego przez pracowników pomocy społecznej.

Słabe strony:

- Utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (psychiatra, mediator rodziny);
- Niska gotowość do współpracy oraz do zmiany stylu życia ze strony społeczności lokalnej;
- Brak Poradni Rodzinnej;
- Ograniczone środki finansowe na poszerzenie skali działań na rzecz rodziny;
- Wyuczona bezradność i roszczeniowość, uzależnienie od pomocy instytucjonalnej (głównie finansowej) i brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów;
- Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucanie autorytetu szkoły/ nauczyciela.

Szanse:

- Edukacja rodziców głównie w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej;
- Możliwość podnoszenia kwalifikacji przez pracowników M-GOPS w Wiskitkach;
- Rosnąca świadomość społeczna;
- Wzrost umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia;
- Wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę.

Zagrożenia:

- Znaczny wzrost kosztów utrzymania rodziny;
- Zatrącenie wartości rodzinnych, rozluźnienie więzi między członkami rodziny;
- Rozpad związków (rozwoy, separacje, wyjazdy za granicę);

- Wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży, narastająca przemoc, wzrost agresji wśród dzieci i młodzieży;
- Zaniebywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców;
- Nasilenie negatywnych zjawisk: alkohol, narkotyki i inne środki odurzające;
- Wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży;
- Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko „dziedziczenia biedy”;
- Wypalenie zawodowe pracowników.

ODBIORCY PROGRAMU

Adresatami programu są:

- Rodzice z niskimi kompetencjami opiekuńczo-wychowawczymi;
- Dzieci i młodzież pozbawione odpowiedniej opieki w środowisku domowym;
- Rodziny dotknięte problemem uzależnienia;
- Rodziny żyjące w niedostatku materialnym;
- Przedstawiciele instytucji pracujących na rzecz rodzin.

Odbiorcy programu to:

1. Rodzice z niskimi kompetencjami opiekuńczo- wychowawczymi

Gminny Program Wspierania Rodziny skierowany jest głównie do rodzin przeżywających trudności w procesie wychowywania dzieci. Małoletni wychowujący się w rodzinach z niskimi umiejętnościami rodzicielskimi często są pozbawieni poczucia bezpieczeństwa. Rodzice nie są w stanie stworzyć dzieciom warunków do harmonijnego rozwoju. Struktura rodziny ulega rozpadowi. Między członkami rodziny nie ma właściwych relacji. Rodzice nie radzą sobie nie tylko z sytuacjami kryzysowymi, lecz także z codziennymi, zwyczajnymi sytuacjami. Poza tym rodzice nie potrafią stawiać dzieciom granic. Dzieci wychowujące się w rodzinach z niskimi kompetencjami opiekuńczymi często nie mają poczucia własnej wartości, mają trudności z prawidłowym nawiązywaniem relacji z rówieśnikami.

2. Rodziny dotknięte przemocą

Przemoc domowa jest jednym z najpoważniejszych problemów który może dotknąć rodzinę. Wyróżniamy sześć typów przemocy: fizyczną, psychiczną, ekonomiczną, seksualną, zaniebanie i cyberprzemoc. U osób dotkniętych zjawiskiem przemocy występuje szereg trudnych emocji, np. lęk, poczucie zagrożenia niepewność. Osoby doświadczające przemocy domowej mogą zmagać się z depresją, nerwicą lękową lub PTSD, czyli syndromem stresu pourazowego. Zjawisko przemocy jest czynnikiem, który wpływa destrukcyjnie na strukturę rodziny. Przeprowadzone badania wykazały, iż zjawisko to nieustannie się nasila. Często jest ono skutkiem uzależnienia występującego w rodzinie.

3. Rodziny z problemem ubóstwa.

Wychowanie w rodzinie z niskimi dochodami ma ogromny wpływ na wszystkich jej członków, a przede wszystkim na dzieci, które dopiero kształtują swoją osobowość, swój światopogląd oraz perspektywy życiowe. Bieda warunkuje obniżenie aspiracji edukacyjnych dzieci i młodzieży, a co za tym idzie ich całą karierę

zawodową. Rodziny, w których jest bezrobocie, napotykają wiele barier w swoim życiu codziennym, zniechęcają się też do funkcjonowania w społeczeństwie, co może prowadzić do wykluczenia. Z przeprowadzonych badań wynika, iż bardziej narażone na zjawisko ubóstwa są rodziny wielodzietne, osoby zamieszkujące obszary wiejskie bądź osoby, które zakończyły swoją edukację na poziomie szkoły podstawowej/gimnazjum.

4. Dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym

Wykluczenie społeczne jest najczęściej definiowane w kategoriach braku uczestnictwa bądź niezdolności do uczestnictwa w ważnych sferach życia: społecznych, gospodarczych, politycznych i kulturowych oraz w standardowych aktywnościach charakterystycznych dla danego społeczeństwa. W powszechnej opinii zagrożeni wykluczeniem są uczniowie, którzy prezentują trudne zachowania, mają trudności w nauce, wagarują, sprawiają trudności wychowawcze. Trzeba jednak pamiętać również o grupie uczniów wycofanych, którzy nie sprawiają szczególnych trudności, nie dokuczają nauczycielom, są niemal niezauważalni. Również osoby pochodzące z rodzin ubogich, dotknięte niepełnosprawnością, uzależnieniem lub długotrwałą chorobą mogą doświadczać wykluczenia.

CELE GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY

Cel główny:

Celem głównym programu jest zapewnienie wszechstronnego wsparcia rodzinom z terenu gminy Wiskitki, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz zapobieganie dysfunkcjonalności rodzin.

1. Podnoszenie i doskonalenie kompetencji rodzicielskich:

- dostarczanie wiedzy na temat świadomego rodzicielstwa;
- przekonywanie do podtrzymywania tradycji rodzinnych oraz korzystania ze sprawdzonych doświadczeń wychowawczych;
- zachęcanie rodziców do korzystania z metod, technik i katalogów zachowań ułatwiających rozwiązywanie trudnych sytuacji.

2. Wprowadzanie nowoczesnych metod pracy z rodziną:

- podnoszenie kompetencji i umiejętności osób ściśle współpracujących na rzecz rodziny;
- współpraca między instytucjami działającymi w zakresie wspierania rodziny i pracujących na rzecz rodzin;
- monitoring rodzin z dziećmi zamieszkujących teren gminy Wiskitki.

3. Definiowanie i gwarantowanie dzieciom podstawowych potrzeb socjalno-bytowych:

- organizowanie z zasobów M-GOPS optymalnej pomocy rodzinom w szczególności materialnej i rzeczowej;

- współfinansowanie pobytu dzieci przebywających w pieczy zastępczej.
- 4. Pomoc oraz wsparcie rodzin w prawidłowym pełnieniu funkcji wychowawczych i opiekuńczych:**
- współdziałanie z jednostkami i organizacjami współpracujących na rzecz rodzin (szkoły, biblioteka, kluby sportowe, organizacje pozarządowe, poradnie);
 - zapewnienie wsparcia asystenta rodziny;
 - zapewnienie dostępu do psychologa na terenie gminy;
 - prowadzenie specjalistycznego poradnictwa oraz konsultacji z rodziną;
 - udzielanie wsparcia finansowego w ramach pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego ;
 - przyznawanie dzieciom z rodzin ubogich stypendiów socjalnych;
 - przyznawanie świadczeń w postaci posiłków w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu na lata 2024-2028”;
 - poradnictwo i praca socjalna prowadzona przez pracowników Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiskitkach.
- 5. Monitorowanie sytuacji rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych**
- Monitorowanie sytuacji rodzin przez pracowników socjalnych i asystenta rodziny;
 - Ścisła współpraca z instytucjami działającymi na rzecz rodzin.

REALIZATORZY PROGRAMU

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiskitkach;
- Urząd Miasta i Gminy w Wiskitkach;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii;
- Zespół Interdyscyplinarny;
- Szkoły Podstawowe z Oddziałami Przedszkolnymi z terenu gminy Wiskitki oraz Przedszkole Publiczne w Wiskitkach;
- Gminna Biblioteka Publiczna w Wiskitkach;
- Ośrodek Zdrowia w Wiskitkach;
- Organizacje, stowarzyszenia działające na terenie gminy Wiskitki.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

- Budżet państwa;
- Budżet gminy;
- Środki pozyskane z funduszy zewnętrznych w tym: rządowych, pozarządowych, programów celowy i środków unijnych.

ZAKŁADANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 ma na celu stworzenie odpowiednich warunków i możliwości dla pomocy rodzinie oraz ukazanie osobom przeżywającym trudności, że ich sytuacja nie musi być trwała, a zmiana na lepsze jest realna. Program zakłada objęcie rodzin profesjonalną pomocą, co w konsekwencji ma prowadzić do polepszenia sytuacji rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wymagających wsparcia w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Ważnym założeniem jest zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej oraz umożliwienie powrotu dziecka do naturalnego środowiska rodzinnego. Ważnym aspektem jest również zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i świadomego rodzicielstwa. Ponadto spodziewanymi efektami są również: ograniczenie zjawiska niedostosowania społecznego, wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, rozwój współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 jest dokumentem otwartym i długofalowym, koordynowanym przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiskitkach. Monitoring programu będzie polegał na gromadzeniu i analizowaniu informacji o stanie jego realizacji oraz planowaniu dalszych działań oraz doskonaleniu dotychczas realizowanych.